

IZ INOSTRANIH ARMIIJA

SAD I ZEMLJE AMERIČKOG KONTINENTA

ROK VOJNE OBAVEZE U SAD I DRUGIM ZEMLJAMA

U američkoj štampi se u poslednje vreme pojavljuju prigovori zbog činjenice da se američka omladina poziva ranije i ostaje duže na vojnoj obavezi od većine saveznika SAD. Ovakva situacija proizilazi iz tendencije za donošenjem snošljivijih zakona za vojnu obavezu u drugim zemljama, gde vojni obveznici služe samo jednu godinu ili 18 meseci, dok neki od njih služe vojsku samo 3—4 meseca. Međutim, u zemljama Istočnog bloka situacija je drugojačija.

U Evropi, naprimer, Britanija je jedina saveznička zemlja (u odnosu na SAD) koja ima isto tako dug period službe u stalnom kadru kao i SAD i koja poziva regrute od 18 godina. Nalazeći se u krizi zbog Indokine, Francuska je takođe povećala broj regruta. Ali, to je učinjeno pozivanjem mlađih godišta (od 19 godina starosti), a ne produžavanjem roka službe u kadru preko 18 meseci. Uostalom, u toku osam godina rata u Indokini Francuska na to poprište nije slala trupe stalnog kadra. Ostali evropski saveznici Amerike, štaviše, često puštaju obveznike svojim kućama pre no što im je istekao rok službe u kadru.

Pored toga, u Evropi se sada u mnogim slučajevima regruti pozivaju godinu dana ranije ili kasnije, u odnosu na dostignute zakonske godine starosti za regrutaciju.

U oblasti Pacifika rokovi službe u vojsci variraju i znatno su kraći ili mnogo duži od rokova u SAD. Australija i Novi Zeland, naprimer, sada pozivaju regrute na aktivnu službu od samo 3 meseca, stim da ostatak obuke i nastave bude upotpunjen u periodima vežbi u rezervnoj vojsci. Na Filipinima rok službe traje 10 meseci, a Japan još nema zakon o obaveznoj vojnoj službi.

Međutim, u Južnoj Koreji i Čang Kaj Šekovoj Kini regruti se pozivaju na neograničeno dugi rok službe u aktivnoj vojsci, bez perioda oslobađanja od vojne obaveze. U Vijetnamu je ista stvar, a čak je i Sijam posle Drugog svetskog rata uveo dvogodišnji rok službe.

U SSSR-u, naprimer, pozivaju se regruti od 16 godina starosti. Oni se u aktivnoj službi zadržavaju u periodima koji se kreću od 2—5 godina. U Kini rok službe u vojsci nije ograničen, a u ostalim zemljama Istočnog bloka on iznosi najmanje 2—3 godine.

Nasuprot ovome, sve »neutralne zemlje« imaju kratak rok službe u kadru ili ga uopšte nemaju. Neke od njih, kao Indija, nemaju opštu vojnu obavezu i potpuno se oslanjaju na dobrovoljce. Ostale zemlje velikim delom zavise od perioda vežbi. Švajcarska, naprimer, nameće rok od svega 4 meseca vojne obaveze u aktivnoj službi, a Švedska 10 meseci.

Radi dobijanja uporedne slike o tome kakvi su rokovi vojne obaveze u najvećem broju poznatih armija sveta, može se dati ovakav pregled:

<i>Zemlja</i>	<i>Godina starosti</i>	<i>Rok službe (u mesecima)</i>
SAD	18½	24
Britanija	18	24
SSSR	16	24—60
NR Kina	nepoznato	neograničeno
Čang Kaj Šekova Kina	18	neograničeno
Francuska	19	18

Turska	20	24
Grčka	21	24
Italija	18	16
Zapadna Nemačka	nema vojnu obavezu	
Španija	20	15—18
Portugalija	20	4—22
Belgija	18	18
Danska	20	12—18
Holandija	18	20*
Norveška	19	16
Švedska	20	10
Švajcarska	19	4
Japan	dobrovoljna služba	
Severna Koreja	17	neograničeno
Južna Koreja	18	neograničeno
Filipini	20	10
Australija	18	3
Novi Zeland	18	3
Tajland (Sijam)	20	24
Pakistan	dobrovoljna služba	
Kanada	dobrovoljna služba	

(U. S. News and World Report)

AMERIČKA RATNA FLOTA

Pre 1939 godine američka ratna flota bila je ravna britanskoj. Danas, međutim, ona je jača od svih flota na svetu zajedno. Njena se nadmoćnost može uporediti sa nadmoćnošću koju je nekad, posle Napoleonovih ratova, imala britanska flota.

Što je još interesantnije, skoro sva američka flota datira iz vremena Drugog svetskog rata. Ona je pretežno građena prema zahtevima rata na Pacifiku, mada odražava i uticaj nemačkih podmornica i potrebu evropskih desanata.

Kičmu američke ratne flote čine *nosači aviona* koji su u međuvremenu usavršeni i podešeni za dvomotorne mlazne bombardere.

Oko nosača aviona redaju se, kao dopuna i zaštita, bojni brodovi, krstarice i razarači. Ovakva snaga na moru, iako nema sebi ravnog protivnika nije, po shvaćanju američkih odgovornih krugova, suvišna, jer se samo tako može preneti vazdušni rat na neprijateljske obale, kao i preduzimati desanti velikih razmera. U tom cilju, flota raspolaže najraznovrsnijim transportno-desantnim brodovima, počev od najvećih transportera pa do plovećih tenkova i gumenih čamaca, koji su svi isprobani u Koreji.

Najveći protivnik ovakve sile na moru jesu danas podmornice i mine; američke podmornice u prošlom ratu na Pacifiku zabeležile su vidne rezultate, a najveći broj zastarelih tipova modernizovan je po ugledu na poslednje nemačke tipove. Pored toga, izgrađuju se mnogobrojne specijalne vrste podmornica — za izbacivanje raketnih bombi, za prenos trupa i materijala, za dejstvo komandosa, za lov na podmornice, za daljna izviđanja itd. Atomiški pogon podmornica takođe je u proučavanju.

Ukupan pregled američke ratne flote po jedinicama iznosi:

Nosači aviona: 102, od kojih: — velikih 28, srednjih 8 i eskortnih (pratećih) 66.

Bojnih brodova: 15

Krstarica: 74, od kojih: — teških 31 i lakih 43

Podmornica: 193

* Verovatno će biti smanjen na 18 meseci.

Ostalih borbenih jedinica: 897, od kojih: — razarača 384, eskortera 304, polagača mina i mreža 53, minolovaca 127 i patrolnih brodova 29.

Lakih eskortera 152

Čistača mina 64

Desantnih brodova 500

Brodova za snabdevanje i ostale službe 878, od kojih: — brodova-cisterni za nosače aviona 45, brodova-cisterni za podmornice 24, brodova-cisterni za razarače 18, brodova-radionica 58, dok-brodova 21, komandnih brodova 17, transportnih brodova za trupe 245, transportnih brodova za materijal 174, transporter za gorivo 125, transporter za vodu 2, brodova-tegača 101, brodova za spasavanje 27, ledolomaca 8 i sanitetskih brodova 13.

Od brodova u izgradnji ima: velikih nosača aviona 3, bojnih brodova 1, podmornica 11, razarača 8, eskortnih brodova 5, minopolagača 55, desantnih brodova 7, dok-brodova 5, transporter za gorivo 7, komandnih brodova 1 i ledolomaca 1.

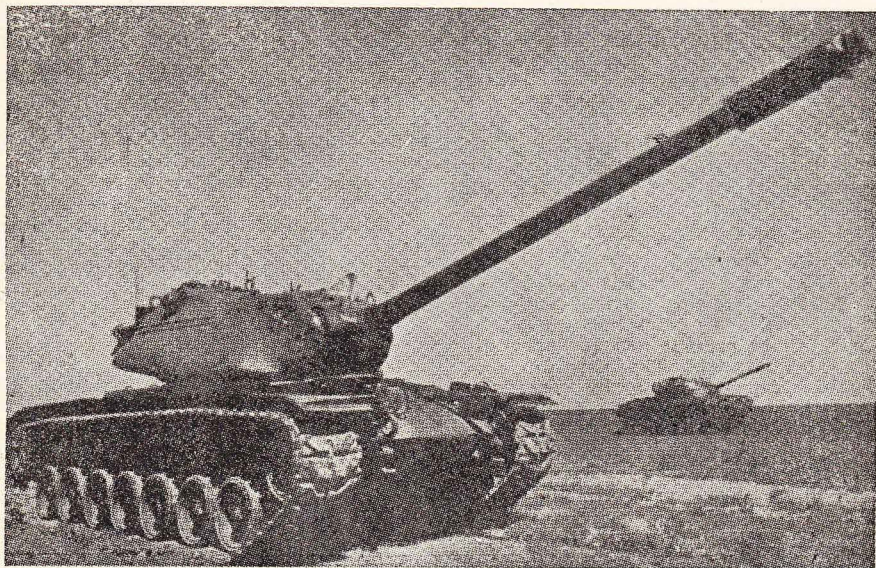
Tempo ratne brodogradnje iz vremena rata posle 1945 je bio znatno smanjen, ali je sa sukobom u Koreji opet počeo da se razvija.

M. P.

(*Wehrwissenschaftliche Rundschau*, april 1954)

NOVI AMERIČKI TEŠKI TENK

Nedavno je javnost bila prvi put upoznata sa najnovijim, najtežim i najmoćnijim tenkom Armije SAD, *T-43*, čije su karakteristike dugo držane u tajnosti. Ovaj oklopni džin projektovan je od strane inženjera Oružno-tehničke službe Armije i firme *Chrysler*, a bio je u proizvodnji poslednje tri godine. Međutim, mnogi njegovi detalji se još drže u tajnosti.

T-43 je naoružan jednim topom 120 mm i mitraljezima 12,6 i 7,6 mm. Trup i kupola tenka izliveni su iz jednog komada, sa odgovarajućim kosinama za odbijanje neprijateljske vatre.

Ovo je zasada najveći tenk koji je ikada bio izrađen u Sjedinjenim Državama.

(*Army Navy Air Force Journal*, 15 maj 1954)

ZEMLJE BRITANSKE ZAJEDNICE NARODA

RAZVOJ BRITANSKIH UNIVERZITETSKIH ESKADRILA

Dok opšte stanje popune osoblja za avionske posade i pomoćne službe britanskog vazduhoplovstva, u celini, nije zadovoljavajuće, ipak, postoji jedan primetan izuzetak u tom pogledu, a to su t. zv. *univerzitetske vazduhoplovne eskadrile*. Većina od 17 postojećih eskadrila raspolaže skoro potpunim brojem pilota, a neke čak i izvesnim brojem rezervnih. Mada ove nove jedinice namerno nisu definitivno potpuno oformljene da bi se omogućio priliv regruta u toku sledećih godina, ukupna snaga *univerzitetskih eskadrila* iznosi sada preko 80% predviđenog maksimuma — 1.184 od 1.379.

Univerzitetske eskadrile namenjene su propagiranju britanskog vazduhoplovstva među studentima i privlačenju ljudstva za leteću i druge službe, bilo u avijaciji bilo u pomorskom vazduhoplovstvu, u kojima se mogu postići oficirski činovi. Pored toga, ove jedinice imaju, takođe, zadatak da onima koji će docnije zauzimati odgovorne položaje u javnom životu ili industriji pruže uvid u probleme i potrebe vazduhoplovstva. Najzad, treći zadatak ovog sistema je da se pojača i održi veza sa univerzitetskim organima u pogledu tehničkih i naučno-istraživačkih problema koji interesuju avijaciju. Član univerzitetske eskadrile normalno može postati svaki britanski student na pojedinim univerzitetima — ili ustanovama sličnog statusa — koji posećuje jedan od odgovarajućih fakulteta i ima pred sobom najmanje još dve godine studija.

Istorijat univerzitetskih eskadrila potiče još iz 1919, mada je tek 1925 godine bila doneta prva odluka o formiranju takve eskadrile u Kembridžu. Deset dana docnije takva je eskadrila bila formirana i u Oksfordu, a posle deset godina i u Londonu. Do izbijanja rata 1939 ostalo je na tome i eskadrile su tada bile ukinute. Međutim, u Oksfordu i Kembridžu one su krajem 1940 ponovo formirane, a takođe i u Londonu — početkom 1941; sa 20 novih eskadrila koje su formirane 1941 na drugim univerzitetima i školama ove jedinice su postale sastavni deo *Vazduhoplovnog nastavnog korpusa*. Zadatak tih eskadrila bio je da potstakne i potpomogne regrutovanje pilota, izviđača i posluge oruđa, pružajući nižem osoblju osnovnu vazduhoplovnju obuku u toku samih akademskih studija. Štabno osoblje ovih eskadrila sastojalo se velikim delom od letećeg osoblja britanskog vazduhoplovstva koje je bilo na odmoru posle perioda teških naprezanja ili je bilo privremeno nespособno, kao i od nastavničkog kadra na univerzitetima. Studenti koji su završavali predviđene tečajeve sa uspehom predlagani su za unapređenje u čin oficira, stim što su imali da prođu još kroz jedan period obuke u jedinicama avijacije.

Kada je posle rata, 1945, program za univerzitetske eskadrile uzet ponovo u razmatranje, doneta je odluka da se one reorganizuju kao deo Dobrovoljačke rezerve RAF-a i da se vrate na predratnu praksu nastave i obuke u letenju. Posle izvesne reorganizacije i ukidanja nekih eskadrila, danas ih ima ukupno 17.

Ispočetka su ovakve eskadrile bile formirane samo za obuku pilota, ali je eskadrila u Kembridžu, 1951, dobila ovlašćenje da organizuje i obuku iz navigacije. Pokušaj je uspeo, a zatim se i proširio.

U martu 1951, u trima najstarijim univerzitetskim eskadrilama (Kembridž, Oksford i London) obrazovane su jedinice za lovačku kontrolu, a oktobra 1952 otpočelo se i sa formiranjem tehničkih vazduhoplovnih grupa, kao i grupa za izgradnju aerodroma. Pored 15-dnevne stalne obuke u letnjim logorima, pripadnici ovih eskadrila prolaze kroz ostalu 90-časovnu obuku u toku nastavnog perioda, uključujući posetu jedinicama za lovačku kontrolu, izviđačkim centrima i radarskim stanicama.

Kandidati za pilote regrutuju se iz šireg kruga no oni za specijalizaciju u drugim granama, mada se studenti zubarstva ne primaju, a oni sa medicine primaju se samo za period osnovne obuke, i to 5% u odnosu na celokupno ljudstvo univerzitetskih eskadrila. Ukoliko nisu imali ranijeg iskustva u letenju u ratnim jedinicama, studenti kandidati treba da budu ispod 26 godina starosti, dok oni prvi mogu imati i 30. Redovna vojna obaveza ne prestaje, ali se onima koji sa uspehom svrše predviđene tečajeve to vreme računa u vreme provedeno u rezervnoj vojsci.

Ljudstvo koje je već imalo činove ili je specijalno kvalifikovano dobija oficirski rang, dok ostalo ima status pitomaca oficirskih škola.

Kao što je već napomenuto, univerzitetske eskadrile pružaju osnovnu nastavu i obuku pilota za ljude koji nisu imali ranijeg iskustva u letenju, kao i osveženje kondicije za one koji je više ne poseduju a ranije su je imali. Iako novajlije, normalno, ne mogu dobiti kvalifikacije standardnog pilota RAF-a, postoje mogućnosti da izvestan broj odabranih dobrovoljaca dobije viši stepen obučnosti leteći na *Harvard*-ima. Za normalnu obuku se upotrebljava veoma pogodan mali avion de *Havilland Chipmunk*.

Pre dve godine uvedena je diploma i pilotski znak univerzitetskih eskadrila koji se dobija posle 110 časova uspešnog letenja na pomenutom avionu *Chipmunk*-u. Za pilotski znak RAF-a treba ići na dopunske kurseve.

(*The Times Review of Industry*, april 1954)

HELIKOPTERI ZA BRITANSKE ORUŽANE SNAGE

Sva tri vida britanskih oružanih snaga poručila su više od 200 helikoptera. Ovo je saopšteno od strane Udruženja britanskih aeronautičkih konstruktora. U saopštenju se ističe da povećane porudžbine odražavaju »nagli porast interesovanja za rotorna krila«. Od poručenih helikoptera 100 su malog jednomotornog tipa koji će se uglavnom upotrebiti za saobraćajne i spasilačke zadatke. Više od 100 helikoptera biće dvomotornog i dvorotornog tipa, većih dimenzija, stim što će se pored ostalih zadataka upotrebljavati i za protivpodmorničke akcije. Sem toga, postoji još i porudžbina izvesnog broja većih jednomotornih helikoptera — za opšte zadatke u ratnom vazduhoplovstvu i ratnoj mornarici.

U toku sledećih dvanaest meseci fabrike će isporučiti novih 50 malih helikoptera tipa *Westland Dragonfly* i *Bristol Sycamore*. Prema postojećem planu, docnije će se graditi i veći helikopteri tipa *Westland Whirlwind*, kao i dvomotorni *Bristol 173*.

Britanska vlada je u 1953/54 godini utrošila 1,250.000 funti za naučno-istraživački rad u oblasti helikoptera, a predviđeno je da u 1954/55 ta suma bude udvostručena. Novac se uglavnom troši na proširenje opšteg razvoja helikoptera, a naročito za one sa turbinskim pogonom (dve britanske fabrike već izrađuju prototipove ovih helikoptera).

Izvesne fabrike proširuju svoje uređaje za rad i opite sa helikopterima. Naprimer, fabrika aviona *Saunders-Roe* otpočela je probne letove svog helikoptera *Skeeter* i nada se da će ga britansko vazduhoplovstvo usvojiti za školsku obuku.

Plan upotrebe helikoptera za protivpodmorničke operacije bazira na novoj tehnici bacanja zvučnih plutača — malih sprava za prisluškivanje — koje, kada se spuste u more, hvataju odjeka neprijateljskih podmornica i prenose ih do centralne kontrolne tačke. Čim sprave uspeju da uhvate dva različita odjeka, stvarni položaj podmornice može se tačno utvrditi. Tehnika pomoću koje helikopter otkriva podmornicu sastoji se u spuštanju pomenutih zvučnih plutača pomoću žice, do ispod površine mora. Kada helikopter primi odjek neke podmornice, on može da poleti dalje i spusti zvučnu plutaču na neko drugo mesto. U poslednje vreme britanska kopnena vojska takođe je povećala interesovanje za helikoptere, što je rezultat proučavanja uticaja atomskog oružja na celokupnu taktiku i strategiju kopnenih snaga. Ova su proučavanja dokazala da su kopnena vozila, bez kojih se savremene vojske ne mogu ni zamisliti, prilično neoptorna protiv eventualnog atomskog napada, te se postavlja problem u kojoj se meri vazdušni transport može koristiti za prenos vozila na točkovima. U vezi sa ovim, Britanska armija će uvesti veći broj takozvanih »letećih džipova« i »lakih kamiona« od 3/4 tone koji će biti od neocenljivog značaja za savremene armije u slučaju dejstva atomskog oružja, pošto će moći da budu prenošene vazdušnim putem.

(*Britanska informativna služba*, 12 juni 1954)

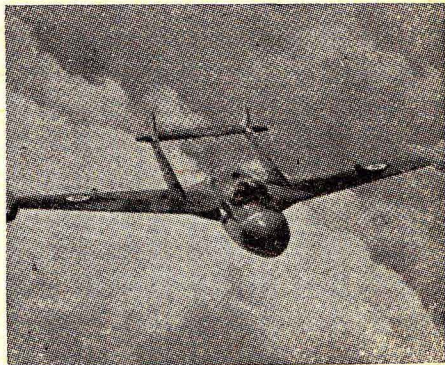
NOVI BRITANSKI NOĆNI LOVAC

Kao odgovor na potencijalnu opasnost od noćnih bombardera velikih mogućnosti, Britanci su konstruisali avion *Venom NF3*. Sasvim sličan takav avion izrađen je i za mornaricu, s tim što se od prvog razlikuje samo po specijalnoj pomorskoj opremi koja mu je dodata.

Ovaj avion je opremljen elektronskim pomoćnim spravama američke proizvodnje, kao i najmodernijim radarskim uređajima za presretanje. Najveća brzina iznosi mu 630 milja (oko 1.000 km) na čas, a kad je snabdeven rezervoarima koji se otkaćinju, ima radijus dejstva koji prelazi 1.600 km na visini od 9.000 m.

Avion je naoružan sa 4 topa 20 mm. Slika pokazuje *Venom NF3* u verziji dvoseda.

(*Military Review*, juli 1954)

FRANCUSKA I ZEMLJE BENELUKSA

OSNIVANJE ŠKOLA ZA CIVILNU ZAŠTITU U FRANCUSKOJ

Dekretom od 21 januara o. g. osnovana je u Francuskoj Škola za civilnu zaštitu. Ona ima za cilj, kako se to u samom dekretu ističe, stvaranje kadrova čiji će zadatak biti zaštita civilnog stanovništva od raznih opasnosti u mirno i ratno doba. Njen je cilj, takođe, obuka svih onih lica koja, s obzirom na svoju javnu ili privatnu funkciju, mogu doći u priliku da učestvuju u ovoj zaštiti.

Odgovorni za organizaciju civilne zaštite u Francuskoj smatrali su za potrebno da obuku njenih kadrova postave u prvi plan svoga rada, shvatajući da je nemoguće staviti na zdravu osnovu jednu takvu organizaciju ako se prethodno ne obrazuje centri za obuku koji bi funkcionisali bar nekoliko meseci ranije. I ostale zemlje pridaju naročitu važnost obuci ovih kadrova. Škole, odnosno centri obuke za civilnu zaštitu postoje od pre izvesnog vremena u Sjedinjenim Američkim Državama, Kanadi, Velikoj Britaniji, Belgiji, Holandiji, Italiji, Danskoj, Norveškoj i Švedskoj.

Škola za civilnu zaštitu u Francuskoj, koja je nedavno osnovana, stavljena je pod upravu jednog direktora i obuhvata dva centra:

Centar obuke za zaštitu od požara, koji već postoji u Parizu počev od kraja 1946, čiji je cilj stvaranje i usavršavanje kandidata za oficire, kao i oficira svih vatrogasnih jedinica, bez obzira da li se radi o profesionalnim licima ili dobrovoljcima;

Centar opšte obuke za civilnu zaštitu, koji je još u toku formiranja a nalazi se u Nenvil le Roš-u, oko 40 km od Pariza.

Da bi mogao uspešno da obavi svoju ulogu, direktora Škole za civilnu zaštitu pomagaće savet sastavljen od stručnjaka raznih službi, ustanova ili udruženja čija služba ima veze sa civilnom zaštitom u mirno i ratno doba.

Centar u Nenvilu biće tako uređen da omogućava istovremeno teorijsku nastavu i praktičnu obuku. Pored neophodnih uređaja za život slušalaca, u njemu će postojati: sale za konferencije, bioskopska dvorana, biblioteka, laboratorija, razni ateljei, magacini u kojima će se nalaziti sav materijal potreban za službu spasavanja, otkrivanja radioaktivnih elemenata, čišćenja mina, itd. U krugu ovog Centra nalaziće se: prostor za gašenje požara (službu spasavanja), mesto za radove i vežbe na ograničenom prostoru (tuneli, rovovi, itd.), ograđen prostor za vežbu sa bojnim

otrovima, gasna komora, baraka za vežbanje u samom gašenju požara, magacin municije, zapaljiva i dimna sredstva, razne vrste zaklona, itd.

Na taj način Škola će pružiti mogućnost praktičnih vežbi koje će se što je više moguće bliziti stvarnoj situaciji; takvih vežbi koje su neophodne za formiranje kadrova civilne zaštite, a koje će omogućiti da se realno procene sposobnosti svakog slušaoca za pojedine specijalne službe civilne zaštite koje su oni sami izabrali.

Postojeće posebni kursevi u cilju dobijanja kadrova viših tehničara i administrativnih službenika civilne zaštite, čiji će zadatak biti upravljanje, izvođenje obuke, organizacija, odnosno administracija ovom zaštitom.

Škola treba da stvara odgovorne rukovodioce civilne zaštite za borbu protiv požara, kao i da pruži osnovu celokupnoj organizaciji ukazivanja pomoći. Za ratno doba ona treba da pripremi kadrove raznih ekipa koje će imati zadatak da obezbede osmatranje, davanje uzbune, zamračivanje i skrivanje, uklanjanje i evakuaciju stanovništva iz ugroženih krajeva, odvođenje u zaklone, utvrđivanje štete, raščišćavanje, ukazivanje pomoći i prve nege, održavanje veza, prijem i smeštaj izbeglica, snabdevanje hranom, održavanje saobraćaja, zaštitu imanja od pljački, obnovu, itd.

Predviđene su tri vrste kurseva za organizaciju i nastavu službe civilne zaštite: najpre, potpuni kursevi koji će trajati tri do četiri nedelje; zatim, specijalni kursevi koji će trajati kraće vremena nego oni prvi (oko 2 do 10 dana) a obuhvatili bi nastavu iz: utvrđivanja štete, otkrivanja radioaktivnih elemenata, čišćenja mina, izrade skloništa, održavanja veza, organizacije prijema i smeštaja izbeglica itd.; i, najzad, kursevi taktike.

Informativni kursevi su takođe predviđeni, a namenjeni su za visoke rukovodioce raznih ministarstava, činovnike prefektura, predsednike opština, više oficire, rukovodioce velikih nacionalizovanih ili privatnih preduzeća, nastavnike, delegate velikih udruženja ili saveza, itd.

Kadrovi koji se dobiju na kursovima za organizaciju i nastavu službe civilne zaštite prenosiće stečeno znanje po pitanju civilne zaštite dalje na mesne organe (srezova i opština).

Najzad, predviđeno je i stvaranje oblasnih centara gde bi trajanje kurseva bilo sasvim ograničeno: 4 do 12 dana, već prema vrsti specijalizacije pojedinih ekipa pozvanih na te kurseve. Prva dva ili tri oblasna centra treba da se obrazuju u 1955, ukoliko stanje potrebnih kredita to bude dopustilo.

(L'officier de réserve, juni 1954)

ŠVAJCARSKA

JOŠ NEŠTO O PROBLEMIMA ŠVAJCARSKE NACIONALNE ODBRANE

U toku jedne konferencije za štampu koja je održana krajem maja u Bernu, načelnik švajcarskog Glavnog generalštaba, pukovnik-komandant korpusa Luj de Montmolen, dao je značajnu izjavu po pitanju švajcarske nacionalne odbrane. Zbog njene važnosti donosimo tu izjavu u izvodu.

Poznato je da je sadašnja zvanična teza za odbranu Švajcarske, rekao je odmah na početku načelnik Generalštaba, da se pronade put i način kako da se zaštititi što veći deo švajcarske teritorije, odnosno da se eventualnom neprijatelju nanese što teži gubici kako bi njegova agresija protiv Švajcarske bila strogo kažnjena. Ova teza sadrži u sebi želju za borbom na frontu, odnosno tamo gde agresor bude napao i ona isključuje svako odricanje od toga. Nije dovoljno da se neprijateljski udarci prime ili pariraju, već ih treba i vratiti protivniku.

Nadmoćnost eventualnog neprijatelja. — Ponekad se donose pogrešni zaključci na osnovu velike nadmoćnosti, brojne i materijalne, na zemlji i naročito u vazduhu, kojom raspolaže budući protivnik da bi se dovela u sumnju efikasnost odbrane zasnovane na sadašnjim konvencionalnim sredstvima za borbu. Komandant korpusa Montmolen je po ovom pitanju istakao sledeće:

Na mestima gde kopnene snage budu u dodiru, akcija vazduhoplovstva biće otežana usled teškog raspoznavanja svojih i protivničkih snaga. To će reći da vazduhoplovstvo, ta avet modernog rata, čiji bi značaj bilo smešno osporavati, nije ipak borbeno sredstvo koje može potpuno da parališe kopnene snage i da ih spreči u izvršenju njihovog zadatka.

Postoje mnogobrojni ratni primeri, nastavio je načelnik Generalštaba, gde su se slabije snage sa uspehom suprotstavljale daleko nadmoćnijem protivniku. Da takve snage treba da budu opremljene naoružanjem koje je bar jednako protivničkom toliko je jasno da bi bilo izlišno potsecati ponova na ovaj važan princip koji podrazumeva neprestano usavršavanje naoružanja.

Potreba za manevrovanjem. — Govoreći o radovima na utvrđivanju ili, prostije rečeno, o centrima otpora, odnosno uporištima, Montmolen je podvukao da jedna armija koja želi da pruži efikasan otpor, mora znati da se bori i bez korišćenja, u svakoj prilici, zaštite koju pružaju razni objekti izrađeni još za vreme mira. Vrhovni komandant mora da »manevruje«, tj. da dejstvuje, a ne samo da pasivno trpi ono što mu protivnik nameće. Ovome bi trebalo dodati još i to da, ako bi švajcarske snage, namenjene za upornu odbranu pojedinih naročito značajnih oblasti Švajcarske, pretrpele neuspeh, u tom bi se slučaju protivnik pokušao da zadrži što je moguće duže na jednom od reduta.

Atomsko oružje. — Što se tiče atomskog oružja, načelnik Generalštaba Montmolen je istakao da će pretnja koju predstavlja ovo oruđe primorati komandovanje da se odrekne suviše velikih koncentracija snaga. U pogledu ovog naoružanja interesantno je podvući da tenkovske jedinice mogu da prođu preko terena koji je još izložen dejstvu kozmičkih zrakova, već nekoliko minuta posle eksplozije. U oblastima gde švajcarske oružane snage budu u dodiru sa neprijateljskim kopnenim snagama, upotreba bombi sa suviše velikom moći dejstva, koje uništavaju sve oko sebe na desetine i stotine kilometara, neće se moći mnogo izraziti. S druge strane, njihovo dejstvo na pozadinu gde se nalaze ratne rezerve, hrana, municija ili gorivo, bilo bi skoro ravno nuli od onog trenutka kada ove rezerve budu smeštene po skladištima u dubokim podzemnim skloništima.

Pitanje smanjenja vojnog budžeta. — U pogledu nedavne inicijative koja je potekla od strane M. Ševalijeja, da se izvrši smanjenje vojnog budžeta za 50% u toku jedne godine, Montmolen je izjavio da je to iz tehničkih razloga neostvarljivo. Nemoguće je razrešiti službe za godinu dana polovinu nastavnog osoblja, odnosno radnika po arsenalima, slagalištima, fabrikama municije i naoružanja, ili odložiti za godinu dana ugovore sklopljene sa raznim granama industrije.

Što se tiče nekih većih reformi koje bi se, naprimer, odnosile na izmenu granica starosti prilikom služenja pojedinih klasa (operativne, rezervne i pozadinske), ili na sasvim drugu podelu rodova vojske (ukidanje konjice, pojedinih vidova artiljerije ili jedinica za PA zaštitu), takve promene zahtevale bi potpunu reorganizaciju Švajcarske armije.

Povećanje broja regruta. — Poslednja reorganizacija Švajcarske armije, koja datira iz 1951, još je u toku proučavanja tako da bi bilo neopravdano pristupiti sada nekoj ponovnoj reorganizaciji. Neke izmene su besumnje neizbežne, podvukao je pukovnik Montmolen. Ipak, bilo bi važno da se one ograniče na najnužniju meru i da se Armija, kao celina, ostavi bar još za nekoliko godina na miru, utoliko pre što se pred nju postavlja jedan problem od velike važnosti: znatno povećanje, počev od 1960, broja regruta.

Od te godine broj regruta će se naglo povećati, i to godišnje od 8—10.000, što predstavlja povećanje sadašnjeg broja za oko 30%. Naporedo sa ovim povećanjem trebalo bi da dođe i do povećanja za oko 30% troškova oko nastave u 1960 ili 1961 (što iznosi oko 40—50 miliona franaka).

Bilo bi nepravilno, izjavio je na kraju načelnik Generalštaba, ako bi se u težnji za redukcijom troškova zanemario kvalitet naoružanja ili pristupilo smanjenju nivoa obuke jedinica samo zato da bi se zadovoljila iluzija da nije ništa dirnuto u kvantitet, ili da bi se i dalje održao princip zakonskog i obaveznog roka služenja za sve.

DALEKI ISTOK

A. G.: INDOKINESKO PRIMIRJE

Posle 85 dana pregovora u Ženevi je konačno 21 jula potpisan sporazum o primirju u Vijetnamu, Laosu i Kambodži. Tekstovi sporazuma, istina, nisu i neće biti objavljeni za javnost, ali su glavni njihovi delovi ipak poznati. Evo njihovih osnovnih stavova.

Obustavlja se vatra u Vijetnamu, Laosu i Kambodži, a sprovođenje odredaba sporazuma o primirju stavlja se pod kontrolu Međunarodne komisije koju će sačinjavati predstavnici Indije, Kanade i Poljske. Oružane snage zaraćenih strana u Vijetnamu povući će se u zone grupisanja; linija koja deli severnu od južne zone predstavljaće samo demarkacionu liniju, a ne i državnu granicu između Severnog i Južnog Vijetnama. U obe zone Vijetnama zabranjeno je uvoženje ratnog materijala i dovođenje stranih oružanih snaga, dok Laos i Kambodža imaju pravo da uvezu ratni materijal koji im je potreban za odbranu njihove teritorije. Opšti izbori u Laosu i Kambodži treba da se održe u toku 1955, a u Vijetnamu u julu 1956 godine. Strane sile neće moći da formiraju vojne baze ni u jednoj od tri indokineske države, koje usto neće smeti da učestvuju ni u kakvom vojnom paktu čiji bi ciljevi bili u suprotnosti sa načelima Povelje Ujedinjenih nacija. Francuska je dužna da u određenom roku povuče svoje trupe iz Indokine. Učesnici Ženevske konferencije obavezuju se da će poštovati suverenitet, nezavisnost, jedinstvo i teritorijalni integritet indokineskih država i da će se uzdržati od mešanja u njihove unutrašnje stvari.

To bi bile osnovne, manje-više opšte tačke sporazuma. A konkretnija rešenja za svaku pojedinu indokinesku državu izgledala bi ovako:

Otprilike sredinom Vijetnama biće povučena demarkaciona linija. Ona će ići rekom Song Ben Haj koja se nalazi 20 km severno od kolonijalnog drumu broj devet. Ovako povučena demarkaciona linija ići će uz sedamnaestu paralelu, stim što će na nekim mestima dopirati i do sedamnaeste i po, a na nekim opet do blizu šesnaeste paralele. Grad Hanoj pripašće Severnom Vijetnamu, a kroz godinu dana Francuzi treba da mu ustupe i važnu luku Hajfong.

Linija fiksirana u Ženevi deli Vijetnam, približno, na dva jednaka dela. Pa ipak, Ho Ši Min je dobio više. Tako će, naprimer, Severni Vijetnam imati površinu od 165.000 kvadratnih kilometara, a Južni Vijetnam 164.000. Dalje, severno od demarkacione linije živeće 13 miliona stanovnika, a južno od nje 8 miliona. Najzad, Severni Vijetnam je bogatiji od Južnog Vijetnama. U njemu su značajna nalazišta antracita, kalaja, volframa, antimona i cinka; u njemu je veći deo industrije, itd.

Laos nije podeljen u zone kao Vijetnam. Ho Ši Minove jedinice, stacionirane u Laosu, biće grupisane na određenim tačkama, a zatim u roku od 120 dana povučene u Severni Vijetnam. Što se tiče laoskih gerilaca, oni će se prikupiti u demobilizacionim centrima. Oni koji izraze želju da se demobilišu, biće klasificirani po svojim ranijim profesijama, a oni koji to ne budu hteli, biće upućeni u jednu od dve provincije Severnog Laosa — Sam Neu ili Fong Salu — koje su dosada bile delimično pod kontrolom Vijetminskih snaga i u kojima se predviđa obrazovanje jednog prelaznog režima do izbora u avgustu 1955 godine.

Inače, dosadašnja laoska vlada zadržaće svu vlast u zemlji. Predstavnici pokreta Patet Laosa (»Narodnooslobodilački pokret Laosa«) pridružiće se ovoj vladi i pomagaće joj da u zemlji održi red i mir.

Na vojnom polju, teritorijalne snage Laosa, pod komandom pukovnika Buše de Krevkera, biće rasformirane, a nacionalna armija Laosa osiguravaće bezbednost teritorije.

Međutim, sporazumom se priznaje pravo da Francuska drži 3.500 vojnika u dve baze Laosa — u Dolini Čupava i u Senoi — »sve dok za to bude postojala potreba«. Pored toga, sporazum predviđa znatno povećanje francuske vojne misije u Laosu. Broj lica u toj misiji može da dosegne cifru od 1.500 savetnika, instruktora i tehničara, a njihov je zadatak da dovrše obrazovanje nacionalne armije Laosa.

Najmanje su poznate pojedinosti sporazuma o Kambodži. Međutim, prema nekim izvorima sporazum predviđa potpuno povlačenje stranih trupa i stranog vojnog osoblja iz Kambodže.

Naravno, svu vlast u zemlji zadržava dosadašnja vlada Kraljevine Kambodže. Trupe Kraljevine Kambodže neće smeti da učine nikakav neprijateljski akt prema pripadnicima Kmerskog pokreta otpora (uzgred budi rečeno represalije nad pripadnicima i simpatizerima druge zaraćene strane zabranjuju i sporazumi o Vijetnamu i Laosu). Gerilci Kambodže vратиće se svojim kućama, a njihovo je pravo da traže da budu uključeni u regularne jedinice i lokalnu policiju.

Slika postignutih sporazuma ne bi bila potpuna kad se ne bi govorilo i o kontroli i nadzoru primirja, tj. o onome oko čega su se skoro najviše lomila kopla u Ženevi.

Sporazumi predviđaju nadzor nad prekidom vatre i dužnost dve strane da izvrše sporazume o obustavljanju neprijateljstava. Osnovna uloga u tome pripada zajedničkim (mešovitim) komisijama za Vijetnam, Laos i Kambodžu i Međunarodnoj komisiji.

Zadatak zajedničke komisije u Vijetnamu jeste da sprovede u delo odredbe sporazuma o prekidu vatre na teritoriji Vijetnama, odredbe o pregrupisavanju oružanih snaga obe strane i da se stara o poštovanju oblasti za pregrupisavanje i vojne demarkacione linije između demilitarizovanih zona.

Svrha uspostavljanja zajedničkih komisija u Laosu i Kambodži jeste da se olakša sprovođenje odredaba ugovora koje se tiču povlačenja stranih trupa. Ove komisije pružiće pomoć u sprovođenju odredaba sporazuma o prekidu neprijateljstava, osiguravaće kontakt između dve strane i učiniće sve što mogu da reše eventualne sporove.

Zadatak Međunarodne komisije jeste da sprovodi nadzor i inspekciju u vezi sa raznim odredbama sporazuma o prekidu neprijateljstava. U Vijetnamu — da kontroliše kretanje oružanih snaga obe strane u okviru plana za pregrupisavanje; da vrši nadzor nad vojnom demarkacionom linijom, kao i nad demilitarizovanim zonama; da kontroliše puštanje na slobodu zarobljenika i civilnih interniraca; da vrši nadzor u raznim lukama, na aerodromima i duž čitave granice, kontrolišući da li se izvršavaju odredbe sporazuma o obustavljanju neprijateljstava koje se tiču zabrane dovođenja stranih oružanih snaga, vojnog osoblja, oružja, municije i vojne opreme. U Laosu i Kambodži — Međunarodna komisija treba da kontroliše povlačenje stranih trupa i da se stara da granice budu poštovane, zatim, kao i u Vijetnamu, da kontroliše puštanje na slobodu zarobljenika i interniraca, da kontroliše luke, aerodrome itd. U Laosu ona ima još i zadatak da vrši nadzor nad sprovođenjem onih odredaba sporazuma koje se tiču kretanja i snabdevanja snaga bezbednosti Francuske Unije koje se još tamo nalaze.

Međunarodna komisija usvaja predloge i donosi odluke većinom glasova. Međutim, kada su u pitanju predlozi koji predviđaju reviziju sprovođenja sporazuma o obustavljanju vatre, onda je potrebno da odluke budu donesene jednoglasno. Isto tako, kada je reč o pitanjima koja se tiču povrede sporazuma, a koje mogu dovesti do obnavljanja neprijateljstava ili opasnosti da će primirje biti povređeno, komisija mora donositi odluke jednoglasno. Ako ne može da se donese jednoglasna odluka, zaključak većine biće dostavljen dvema stranama na proučavanje. Ukoliko jedna strana odbije ove predloge ili arbitražne odluke, Međunarodna komisija se može obratiti nacijama koje su jemci.

Već na prvi pogled je jasno da sporazum o primirju u Indokini nije idealan. On to nije ni sa stanovišta životnih interesa naroda Indokine, ni sa stanovišta čvrstog i trajnog mira u Jugoistočnoj Aziji i svetu uopšte.

Pre svega, najveća i najvažnija država Indokine — Vijetnam — podeljena je u dva dela. Istina, sporazum govori o tome da linija koja deli Severni od Južnog Vijetnama pretstavlja samo demarkacionu liniju, a ne i državnu granicu. Ali, posle korejskog — i ne samo korejskog — iskustva teško da će neko u svetu verovati da linija o kojoj je reč neće ostati za nedogledno vreme barijera koja će *de facto* dovesti do obrazovanja dve različite države, sa različitim društvenim i državnim uređenjima i sa suprotnim spoljnopoličkim tendencijama, koje neće jačati svetski mir kao što ga ne jačaju ni suprotne težnje Seula i Pjongjanga.

Što se tiče ostale dve indokineske države — Laosa i Kambodže — one, doduše, nisu podeljene, ali je i tu malo onih koji će verovati da će te dve zemlje posle Ženeve biti potpuno slobodne i nezavisne.

Ne bi bilo tačno kad bi se reklo da će narodi Indokine imati manje prava i slobode posle Ženeve nego pre nje. Naprotiv, treba reći da će posle Ženeve prava i slobode indokineskih naroda biti veće nego ranije, u čemu i jeste jedan od pozitivnih rezultata Ženevske konferencije. Ali to što Ženevska konferencija nije zagarantovala, niti je mogla zagarantovati, puna i neprikosnovena prava i slobode narodima Indokine (a to nije mogla zbog toga što u Ženevi nisu rešavali o svojoj sudbini sami ti narodi, nego veliki od kojih je svaki imao i ima svoje račune i kombinacije vezane sa Indokinom), pretstavlja ne baš tako beznačajan minus i za narode o kojima je reč i za mir u svetu.

Međutim, sporazum o prekidu neprijateljstava u Indokini je u svakom slučaju pozitivan — bez obzira na njegove nedostatke i nepotpunosti — i za svetski mir dragocen. On je to, pre svega, zato što je ugašen jedan opasan ratni požar koji je ozbiljno pretio da zahvati široka područja Azije. On je to i zato što dolazi kao potvrda da hladni rat ustupa mesto oružanom miru — kao potvrda da međunarodna zategnutost popušta. Najzad, sporazum o primirju je pozitivan i zbog toga što će, bez svake sumnje, doprineti daljem popuštanju zategnutosti. Jer »u tišini« se mnogo lakše može razgovarati i pregovarati, pronalaziti putevi za rešavanje sporova i međunarodnih problema, nego uz riku topova.

Iz svih tih razloga međunarodna javnost je s velikim olakšanjem i toplo pozdravila Ženevska rešenja o Indokini. Kao krupan prilog svetskom miru i značajna stepenica na putu sređivanja međunarodnih prilika, ta rešenja zaslužuju da budu pozdravljena.

JAPAN ŽELI DA POVEĆA SVOJU MORNARICU

Prema saopštenju japanskog parlamentarnog potsekretara i člana Komiteta za nacionalnu bezbednost, Masao Maede, koje je dao pred budžetskom komisijom japanskog Gornjeg doma, Japan će tražiti 17 ratnih brodova od SAD i to: 5 razarača, 2 podmornice i 10 pomoćnih brodova sa ukupnom tonažom od 27.000 tona. Mada zakon o uzajamnoj bezbednosti (*Mutual Security Act*) dozvoljava SAD da ustupe brodove samo do 15.000 tona, Japan se nada da će se postići dopunski sporazum koji će mu omogućiti dobijanje drugih brodova.

Potsekretar Maeda je naglasio da Japan ima nameru da zatraži 2 razarača od po 2.400 tona, 3 od 1.600 i 2 od 1.400 tona. Pomenute 2 podmornice imale bi po 1.600 tona. Otpočeće naknadni pregovori za 5 minolovaca, 2 desantna broda za iskrcavanje tenkova i 1 brod-radionicu od 7.000 tona.

Ukoliko ovi zahtevi budu ostvareni, Japan će raspolagati malom, ali relativno dobro naoružanom flotilom. Krajem 1953 japanske pomorske snage bezbednosti obuhvatale su više od 100 brodova, uključujući 18 fregata i 50 pomoćnih desantnih brodova dobijenih iz SAD — na osnovu sporazuma o zajmu i najmu.

Pored pomenutih brodova, glavni sekretar Komiteta za nacionalnu bezbednost, Kentaro Kamimura, obavestio je budžetsku komisiju da se japanska vlada nada da će dobiti 143 aviona raznih tipova, kao i naoružanje za opremanje 2 divizije.

*

Pretstavnici japanske vlade nisu dali objašnjenje o ulozi ratnih brodova, ukoliko budu isporučeni. Međutim, naglašeno je da su obavешtenja o predloženom povećanju pomorskih snaga došla u vreme kada su ne samo Južna Koreja, već i SSSR i Kina, plenile japanske ribarske brodove u Kineskom, Žutom i Japanskom Moru, kao i sibirskim vodama.

Republika Koreja je nedavno objavila da japanski brodovi neće biti vraćeni, već prodati u samoj Koreji onome koji bude ponudio najpovoljniju cenu.

Nije poznato da li će Japan tražiti i male nosače aviona iz SAD, mada neke aluzije učinjene od strane odgovornih zvaničnih lica ukazuju i na takvu mogućnost, pošto su kao sfere dejstva aviona pominjane i »teritorijalne vode«.